

**ПрАТ «ВНЗ «МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ
ПЕРСОНАЛОМ»**

Херсонський інститут

Кафедра правових дисциплін

ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор Херсонського інституту
ПрАТ «ВНЗ «МАУП»

Петричук С.І.
«25» серпня 2025 р.

Схвалено на засіданні кафедри
правових дисциплін
Протокол №1 від «25» серпня 2025 р.

Завідувач кафедри Мкртичан Р.С.

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Правознавство

Спеціальність

С4 Психологія

Освітній рівень

Перший (бакалаврський)

Освітня програма

Психологія

Розробник (-и) си́лабусу навчальної дисципліни:

Мкртичан Роман Сейранович, к.ю.н., доц.

Викладач:

Мкртичан Роман Ссейранович, к.ю.н., доц.

Си́лабус розглянуто і затверджено на засіданні кафедри
фундаментальних дисциплін
Протокол від 25.08.2025 № 1

Загальна інформація про навчальну дисципліну

Назва навчальної дисципліни	Правознавство
Шифр(и) та назва(ви) спеціальності(стей)	С4 Психологія
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський) рівень вищої освіти
Статус дисципліни	обов'язкова
Кількість кредитів і годин	3 кредити / 90 год. Лекції: 20 год. Семінарські / практичні заняття: 14 год. Самостійна робота: 56 год.
Термін вивчення дисципліни	II семестр
Мова викладання	українська
Вид підсумкового контролю	залік
Сторінка дисципліни на сайті	

Загальна інформація про викладача навчальної дисципліни

П.І.Б. викладача	Мкртчян Роман Сейранович
Науковий ступінь	Кандидат юридичних наук
Вчене звання	Доцент
Посада	Доцент кафедри правових дисциплін
Дисципліни, які викладає НПП	Правознавство
Напрями наукових досліджень	Проблеми протидії корупційним проявам в оборонній сфері, проблеми протидії корупційним діям при виконанні державних оборонних закупівель, актуальні питання імплементації європейських стандартів відшкодування шкоди потерпілим від злочину
Посилання на реєстри ідентифікаторів для науковців	Реєстрація у базі Google Академія: https://scholar.google.com/citations?user=BkpD0P4AAAAJ&hl=ru
Контактна інформація викладача	
E-mail:	mroman1985@ukr.net
Контактний телефон	067 75 20 345
Телефон кафедри	096 774 24 53
Портфоліо викладача на сайті Інституту	https://ks.maup.com.ua/zagalna-informacija/kafedry/kafedra-pravovyh-dyscyplin/sklad-kafedry

1. Коротка анотація до дисципліни. «Правознавства» як навчальна дисципліна - це систематизований комплекс узагальнених знань про державу і право, окремі галузі права та їхній взаємозв'язок і розвиток. Саме вивчення правознавства дає загальні уявлення здобувачам освіти про основи державно-правового життя в Україні. Розуміння основ держави і права, конституційного, адміністративного, цивільного, трудового, сімейного та інших галузей права – необхідна умова життєдіяльності кожної людини та громадянина в Україні.

2. Формат курсу: *очний (offline).*

3. Мета та завдання навчальної дисципліни.

Мета вивчення дисципліни «Правознавство» полягає у формуванні системних уявлень про державу та право як основних засобів упорядкування суспільних відносин та вміння використовувати їх у практичному житті; формування правової компетентності здобувачів

освіти, що забезпечує здатність відповідально реалізовувати свої права та обов'язки в конкретній ситуації, налагоджувати соціальне партнерство в розв'язанні суспільних проблем; виховання поваги до людської гідності, дотримання прав людини, демократичних цінностей, верховенства права, справедливості, рівноправ'я.

Завдання навчальної дисципліни:

- ознайомлення із закономірностями становлення та розвитку суспільства, держави, права, їх взаємозв'язку та взаємодії між собою, функціонування держави як форми організації суспільного життя;
- аналізування основ теорії права;
- визначення базових принципів конституційного, державного, суспільного ладу та правового статусу особи;
- огляд галузей права України;
- набуття практичних навичок застосування знань юридичного характеру на практиці.

4. Компетентності та очікувані результати вивчення дисципліни «Правознавство»:

Інтегральна компетентність (ІК)	ІК1. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми, які характеризуються комплексністю і невизначеністю умов, у сфері менеджменту або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів соціальних та поведінкових наук.
Загальні компетентності (ЗК)	ЗК1. Здатність реалізовувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні. ЗК2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності та примножувати досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя. ЗК3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу, синтезу. ЗК4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК6. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово. ЗК8. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій. ЗК9. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями. ЗК12. Здатність генерувати нові ідеї (креативність). ЗК13. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності. ЗК15. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів). ЗК 16. Здатність ухвалювати рішення та діяти дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь – яких інших проявів недоброчесності.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК)	СК1. Здатність визначати та описувати характеристики організації. СК2. Здатність аналізувати результати діяльності організації, зіставляти їх з факторами впливу зовнішнього та внутрішнього середовища. СК6. Здатність діяти соціально відповідально і свідомо. СК9. Здатність працювати в команді та налагоджувати міжособистісну взаємодію при вирішенні професійних завдань. СК11. Здатність створювати та організовувати ефективні комунікації в процесі управління. СК13. Розуміти принципи і норми права та використовувати їх у професійній діяльності. СК15. Здатність формувати та демонструвати лідерські якості та поведінкові навички.
Результати навчання	
Результати навчання (РН)	РН1. Знати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні. РН2. Зберігати моральні, культурні, наукові цінності та примножувати досягнення суспільства, використовувати різні види та форми рухової активності для ведення здорового способу життя. РН6. Виявляти навички пошуку, збирання та аналізу інформації, розрахунку показників для обґрунтування управлінських рішень. РН9. Демонструвати навички взаємодії, лідерства, командної роботи. РН10. Мати навички обґрунтування дієвих інструментів мотивування персоналу організації. РН11. Демонструвати навички аналізу ситуації та здійснення комунікації у різних сферах діяльності організації. РН12. Оцінювати правові, соціальні та економічні наслідки функціонування організації. РН13. Спілкуватись в усній та письмовій формі державною та іноземною мовами. РН15. Демонструвати здатність діяти соціально відповідально та громадсько свідомо на основі етичних міркувань (мотивів), повагу до різноманітності та міжкультурності. РН16. Демонструвати навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, бути критичним і самокритичним. РН17. Виконувати дослідження індивідуально та/або в групі під керівництвом лідера.

5. Тривалість курсу. 90 годин (3 кредити ЕКТС), з них: 34 години аудиторної роботи; 56 годин – самостійної роботи, залік – 2 години.

6. Статус дисципліни: обов'язкова

7. Пререквізити: Вивчення дисципліни повинно базуватись на знаннях, отриманих студентами під час опанування ними фундаментальних положень навчальних дисциплін:

«Соціологія», «Теорія держави і права», «Конституційне право України» Освітньої програми бакалаврату.

Постреквізити – Академічна навчальна дисципліна «Правознавство» - складова циклу професійної підготовки фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр», і є важливою для вивчення інших дисциплін на спеціальності «Психологія», при підготовці до кваліфікаційного іспиту, у фаховій діяльності.

8. Технічне й програмне забезпечення /обладнання. Використовувати електронні сервіси Верховної Ради України, Єдиний державний реєстр судових рішень, інші Реєстри, власні ноутбуки для презентацій результатів СРС, екранів і телевізорів в аудиторіях, принтера. Передбачено доступ студентів до ІНТЕРНЕТу та спілкування електронною поштою, в Zoom та за допомогою Вайберу.

9. Політика курсу:

Політика відвідуваності та наявності у студента необхідних нормативно-правових джерел, комунікації з викладачем та користування електронними девайсами, дотримання вимог Етичного кодексу студента та академічної доброчесності. Прослуховуючи цей курс, необхідно виконувати положення академічної доброчесності:

- складати всі проміжні та фінальні завдання самостійно без допомоги сторонніх осіб.
- надавати для оцінювання лише результати власної роботи, а не плагіат.
- не вдаватися до кроків, що можуть нечесно покращити ваші результати чи погіршити/покращити результати інших студентів.

У випадку порушень цих вимог – реагування відповідно до Етичного кодексу Інституту.

Під час курсу потрібно виконувати завдання СРС та ІНДЗ (реферати з презентацією), написати МКР. Зробити презентацію з обраної проблеми.

Курс передбачає:

- роботу в команді, виконання завдань у встановлений термін;

Відпрацювання пропущених семінарсько-практичних занять

Зміст дисципліни: Курс складається з двох змістових модулів. Кожен модуль, у свою чергу, складається з лекційної та семінарської частин.

11. Форми і методи навчання.

Основними видами навчальних аудиторних занять є **лекції, семінарські заняття, консультації**. При викладанні **лекційного матеріалу** передбачено поєднання таких форм і методів навчання, як лекції-бесіди, лекції-візуалізації. При проведенні **семінарських занять** передбачено поєднання таких форм і методів навчання як робота у малих групах, рольові ігри, дискусія, публічний виступ, групові проекти та кейс-завдання.

12. Оцінювання знань здійснюється відповідно до «Положення про оцінювання

навчальних досягнень здобувачів вищої освіти в Херсонському інституті ПрАТ «ВНЗ «МАУП».

13. Схема курсу:

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1: «ТЕОРІЯ ДЕРЖАВИ І ПРАВА»

Тема 1. Поняття права та його ознаки.

Поняття та функції права. Правотворчість. Місце й роль права в системі соціальних норм. Правова система та система права. Загальна характеристика основних галузей права України.

Тема 2. Правовідносини.

Правовідносини: поняття, види, структура правовідносин. Правоздатність. Дієздатність. Деліктоздатність. Юридичні факти та інші підстави виникнення, зміни та припинення правовідносин. Правомірна поведінка. Правопорушення та юридична відповідальність.

Тема 3. Основи теорії держави.

Поняття держави та її ознаки. Апарат держави як система державних органів. Місце апарату держави в її механізмі. Характеристика внутрішніх і зовнішніх функцій держави. Поняття та види форми правління, форми

державного устрою та форми державно-правового режиму.

Тема 4. Конституційне право України.

Поняття конституційного права. Історія світового конституційного досвіду. Джерела конституційного права в Україні. Розвиток конституційного процесу в умовах незалежності України. Структура конституції України. Державна влада в Україні та її поділ на законодавчу, виконавчу та судову. Президент, як голова держави Україна. Державна символіка та мова в Україні.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2: «ХАРАКТЕРИСТИКА ОКРЕМИХ ГАЛУЗЕЙ ПРАВА»

Тема 5. Цивільне право України.

Поняття, особливості, елементи цивільного правовідношення. Здійснення цивільних прав. Захист цивільних прав. Відповідальність у цивільному праві.

Тема 6. Спадкове право.

Поняття спадкового права. Наслідування по заповіту. Наслідування по закону. Прийняття спадщини.

Тема 7. Житлове право.

Предмет та джерела житлового права. Право громадян України на житло. Порядок отримання житла. Договір найму житлового фонду. Приватизація державного житлового фонду. Кондомініуми.

Тема 8. Сімейне право.

Правове регулювання сімейних відносин. Права та обов'язки подружжя. Права та обов'язки матері, батька і дитини. Влаштування дітей, позбавлених батьківського піклування.

Тема 9. Основи кримінального права України (загальна частина).

Поняття й предмет кримінального права. Поняття злочину та кримінальна відповідальність. Поняття складу злочину. Поняття й види обставин, що виключають злочинність діяння. Поняття покарання та його позначка. Система й види покарань. Поняття судимості.

Тема 10. Адміністративне право України.

Поняття й предмет адміністративного права. Джерела адміністративного права. Адміністративні правовідносини, їх структура та особливості. Адміністративні правовідносини, їх структура та особливості. Поняття та види суб'єктів адміністративного права. Адміністративна правосуб'єктність. Поняття й види адміністративного примусу. Поняття, ознаки й підстави адміністративної відповідальності. Адміністративне правопорушення: поняття, ознаки. Види адміністративних правопорушень. Позначка й види адміністративних стягнень.

Тема 11. Основні правові засади господарської діяльності.

Господарська діяльність та господарські відносини, нормативно-правове 7 регулювання господарської діяльності. Основні напрями та форми участі держави і місцевого самоврядування у сфері господарювання. Обмеження монополізму та захист суб'єктів господарювання і споживачів від недобросовісної конкуренції. Господарська комерційна діяльність (підприємництво). Некомерційна господарська діяльність.

Тема 12. Трудове право та право соціального забезпечення.

Трудовий договір: сторони та зміст. Контракт - особлива форма трудового договору. Порядок прийняття на роботу. Підстави розірвання трудового договору. Індивідуальні й колективні трудові спори. Матеріальна відповідальність. Робочий час та час відпочинку. Соціальний захист.

13. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання.

Самостійна робота включає дослідження електронних джерел, пошук і аналіз друкованих публікацій (наукові праці, статті у періодичних виданнях, документи, офіційні звіти, статистичні матеріали, законодавчі та інші нормативно-правові акти за дисципліною). Під час вивчення курсу виконуються 2 самостійні роботи, передбачені в Робочій програмі. Критерії оцінювання:

- змістовність – 3 бали

- відповідність темі та вимогам оформлення – 2 бали.

Максимальна кількість балів за самостійну роботу – 5 балів.

14. Форми проведення поточного, модульного контролю та критерії оцінювання.

Поточний контроль відбувається впродовж вивчення дисципліни на семінарських заняттях у формі: семінарів-круглих столів та семінарів з індивідуальною роботою. Під час поточного контролю оцінюються такі компоненти:

повнота відповіді – 3 бали;

аналіз різних точок зору, джерел літератури, підходів до вивчення проблеми (питання) – 5 балів; вільне володіння інформацією, відповіді на додаткові запитання – 2 бали.

Максимальна кількість балів - 10 балів.

Рубіжний (модульний) контроль відбувається в кінці вивчення блоків змістових модулів і здійснюється у вигляді колоквиуму і виконання письмової роботи, індивідуальних завдань-кейсів у формі презентації за тематикою самостійного вивчення матеріалу відповідного змістового модуля (5 хв. зі слайдами).

Під час рубіжного (модульного) контролю оцінюються такі компоненти:

слайди до презентації – 5 балів

повнота розкриття теми, висвітлення сучасної проблематики, аналіз різних концепцій, підходів, ідей – 10 балів

якість оформлення бібліографічних даних, науковий стиль – 5 балів

самостійність та креативність – 5 балів

Максимальна кількість балів - 25 балів.

Модульний контроль може здійснюватися у вигляді тестування.

Студентами пропонуються тестові завдання у кількості 25 питань (25 балів).

Види тестових завдань:

- Із вибором однієї правильної відповіді;
- На встановлення відповідності запропонованих наборів тверджень;
- Завдання на розпізнавання та відтворення правильної відповіді по пам'яті;
- Завдання на відтворення правильної відповіді (формулювань понять) по пам'яті;
- Завдання відкритого типу, що передбачає розгорнуту відповідь.

Критеріями оцінки правильності виконання модульних контрольних завдань (чи усної відповіді на теоретичні питання) є:

студент в процесі усної (письмової) відповіді дає правильні відповіді на всі поставлені запитання, виявляє високий рівень знань теоретичного та нормативного матеріалу. Викладає свою відповідь системно та логічно, упевнено і правильно аргументує	25 балів
--	----------

власну позицію, робить висновки, тощо; або відповідає на тестові завдання з використанням комп'ютерної техніки на відповідну кількість	
студент має належний рівень знань теоретичного та нормативного матеріалу, на поставлені запитання відповіді дає, переважно, правильні, однак допускає певні неточності у визначеннях правових категорій, не завжди належно (коректно) аргументує відповідь або правильно відповідає лише на половину поставлених запитань, тощо; або відповідає на тестові завдання з використанням комп'ютерної техніки на відповідну кількість балів	15 балів
студент має задовільний рівень знань теоретичного та нормативного матеріалу, на поставлені запитання відповідає, але не на всі, допускає певні неточності у визначеннях базових категорій, не завжди належно (коректно) аргументує або правильно дає відповідь на 1/3 (одну третину) поставлених запитань тощо. Або відповідає на тестові завдання з використанням комп'ютерної техніки на відповідну кількість балів	10 балів
студент дає неправильні відповіді на поставлені запитання, виявляє неналежний рівень знань теоретичного та нормативного матеріалу, неспроможний послідовно і правильно аргументувати свою відповідь або взагалі не в змозі відповісти на поставлені запитання, тощо.	0 балів

14. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання:

Форма проведення семестрового контролю: залік. Відбувається у формі усного спілкування за питаннями до заліку або проходження тестових завдань. Оцінюється за 100-бальною шкалою ЕКТС.

ЗАГАЛЬНА ПІДСУМКОВА ОЦІНКА (в балах) = результати поточної роботи для студентів денної та заочної форми навчання + результати іспиту у для студентів денної та заочної форми навчання.

15. Орієнтовний перелік питань для семестрового комплексного контролю

1. Поняття та система правознавства, як навчальної дисципліни.
2. Об'єкт, предмет, функції правознавства, як навчальної дисципліни.
3. Правознавство як система юридичних наук.

4. Поняття держави та її ознаки.
5. Характеристика внутрішніх і зовнішніх напрямків діяльності (функцій) держави.
6. Поняття та види форми правління, форми державного устрою та форми державно-правового режиму (класифікація держав за їхньою формою).
7. Система основних прав і свобод людини і громадянина.¹⁶
8. Система гарантій прав і свобод людини і громадянина в демократичній державі. Міжнародний захист прав людини.
9. Поняття та функції права.
10. Правотворчість.
11. Місце й роль права в системі соціальних норм.
12. Правова система та система права. Загальна характеристика основних галузей права України.
13. Правовідносини: поняття, види, структура правовідносин.
14. Правоздатність. Дієздатність. Деліктоздатність.
15. Юридичні факти та інші підстави виникнення, зміни та припинення правовідносин.
16. Правомірна поведінка. Правопорушення та юридична відповідальність.
17. Поняття конституційного права. Історія світового конституційного досвіду.
18. Джерела конституційного права в Україні. Розвиток конституційного процесу в умовах незалежності України.
19. Структура конституції України.
20. Державна влада в Україні та її поділ на законодавчу, виконавчу та судову.
21. Президент, як голова держави Україна.
22. Верховна Рада України.
23. Повноваження і структура Кабінету Міністрів України. Центральні органи виконавчої влади, які не входять до складу Кабінету Міністрів України.
24. Місцеві державні адміністрації в Україні.
25. Прокуратура в Україні
26. Судова система України. Засади здійснення правосуддя в Україні.
27. Поняття, система місцевого самоврядування.
28. Повноваження сільських, селищних, міських рад.
29. Повноваження районних і обласних рад.
30. Поняття, особливості, елементи цивільного правовідношення.
31. Здійснення цивільних прав. Захист цивільних прав.
32. Відповідальність у цивільному праві.

33. Поняття та види фізичної і юридичної особи.
34. Цивільна правоздатність.
35. Часткова цивільна дієздатність фізичної особи, яка досягла 14 років (малолітня особа).
Неповна цивільна дієздатність фізичної особи у віці від 14 до 18 років (неповнолітня особа).
36. Повна цивільна дієздатність фізичної особи.
37. Правоздатність юридичної особи.
38. Поняття і форми власності в Україні.
39. Захист права власності. Віндікаційний позов. Негаторний позов. Позов про визнання права власності.
40. Договір купівлі-продажу. Договір обміну. Договір дарування.
41. Договір найму.
42. Поняття спадкового права. Прийняття спадщини.¹⁷
43. Наслідування по заповіту.
44. Наслідування по закону.
45. Предмет та джерела житлового права. Право громадян України на житло.
46. Порядок отримання житла. Договір найму житлового фонду.
47. Приватизація державного житлового фонду. Кондомініуми.
48. Правове регулювання сімейних відносин.
49. Права та обов'язки подружжя.
50. Господарська діяльність та господарські відносини, нормативно-правове регулювання господарської діяльності.
51. Господарська комерційна діяльність (підприємництво). Некомерційна господарська діяльність.
52. Поняття й предмет кримінального права.
53. Поняття злочину та кримінальна відповідальність.
54. Поняття складу злочину. Поняття покарання та його позначка. Система й види покарань.
55. Поняття й предмет адміністративного права.
56. Джерела адміністративного права.
57. Адміністративні правовідносини, їх структура та особливості.
58. Поняття та види суб'єктів адміністративного права. Адміністративна правосуб'єктність.
59. Поняття й види адміністративного примусу.
60. Поняття, ознаки й підстави адміністративної відповідальності.

61. Адміністративне правопорушення: поняття, ознаки.
62. Види адміністративних правопорушень. Позначка й види адміністративних стягнень.
63. Трудовий договір: сторони та зміст. Контракт - особлива форма трудового договору.
64. Порядок прийняття на роботу. Підстави розірвання трудового договору.
65. Соціальний захист.
66. Поняття й джерела екологічного права.
67. Право власності на природні ресурси та його зміст.
68. Види екологічних правопорушень.
69. Поняття й джерела фінансового права.
70. Бюджетне право.
71. Банківське право.
72. Страхування і посередництво у здійсненні операцій з цінними паперами.
73. Поняття й джерела податкового права.
74. Поняття міжнародного права. Міжнародна правотворчість.
75. Система міжнародного права. Міжнародний правопорядок.
76. Правонаступництво держав та урядів.
77. Україна в міжнародному співтоваристві.

16. Шкала відповідності оцінок

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЕКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для іспиту	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	дуже добре	
75-81	C	добре	
68-74	D	задовільно	
60-67	E	достатньо	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

17. Рекомендована література

Основна

1. Бобровник С.В. Загальна теорія права. Нормативний курс: підручник. К.: Юрінком Інтер, 2023. 596 с.
2. Машков А.Д. Теорія держави і права: підручник. К.: Алерта, 2024. 452 с.
3. Мироський О. Основи правознавства. Львів: Сполом, 2024. 80 с.
4. Петков С.В. Правознавство: навчальний посібник. К.: КНТ, 2022. 382 с.
5. Правознавство: практикум / Дрожжина С.В. та ін. Львів: «Магнолія 2006», 2023. 326 с.
6. Фатхутдінова О.В., Куненко І.С., Максимова Л.О., Хлабистова К.В. Теорія держави і права: підручник. К.: КНТ, 2022. 328 с.
7. Шпиталенко Г.А. Правознавство: підручник. К.: Каравела, 2023. 600 с.

Додаткова

1. Адміністративне право України. Повний курс: підручник / В. Галунько, П. Діхтієвський, О. Кузьменко та ін.; за ред. В. Галунька, О. Правоторової. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2021. 656 с.
2. Герц А.А., Кравчук С.Й. Правознавство: навчальний посібник. К.: Кондор, 2018. 280 с.
3. Крестовська Н.М., Матвєєва Л.Г. Теорія держави і права: підручник, практикум, тести. К.: Юрінком Інтер, 2023. 584 с.
4. Кримінальне право України. Загальна частина: підручник / А. А. Васильєв, Є. О. Гладкова, О. О. Житний та ін.; за заг. ред. проф. О. М. Литвинова; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Х., 2020. 428 с.
5. Молдован В.В., Чулінда Л.І. Правознавство: навчальний посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2020. 184 с.
6. Петришин О.В. Загальна теорія права: підручник. Х.: Право, 2021. 568 с.
7. Скакун О.Ф. Теорія держави і права: підручник. К.: Алерта, 2021. 528 с.
8. Хрідочкін А.В., Макушев П.В., Ченцов В.В. Основи юриспруденції: підручник. Дніпро: Університет митної справи та фінансів, 2021. 396 с.

Інформаційні ресурси

1. <https://www.rada.gov.ua/> – офіційний портал Верховної Ради України.
2. <https://tr.gov.ua/> – офіційний сайт Рахункової палати України.
3. <https://ccu.gov.ua/> – офіційний сайт Конституційного Суду України.
4. <https://www.kmu.gov.ua/> – Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України.
5. <https://ombudsman.gov.ua/> – офіційний сайт Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини.
6. <https://www.president.gov.ua/> – офіційне інтернет-представництво Президента України.
7. <https://www.rnbo.gov.ua/> – офіційний сайт Ради національної безпеки і оборони України.